O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI JIZZAX FILIALI

ISSN 2181-3884

ZAMONAVIY ILMIY-TEXNIK TADQIQOTLAR

xalqaro jurnali

Vol. 2 No. 3

2026

International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research

Volume 2 Issue 3
2026

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro jurnali

3-son
2026

Международный журнал современных научно-технических исследований

Том 2 Выпуск 3
2026

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

Xalqaro ilmiy-elektron jurnali

Tahrir kengashi raisi:

P.f.d., prof., O.X. Turakulov

Bosh muharrir:

A.A. Abdumalikov

Tahrir kengashi mas’ul kotibi:

D.M. Jomurodov

Tahririyat hay’ati:

1. B.f.d., prof., S. Murodova (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
2. P.f.n., prof., S. Usmanov (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
3. T.f.n., dos., S. Tavboev (O’zMU Jizzax filiali, UZB)
4. F.f.d., prof., N. Djusupov (O’zDJTU, UZB)
5. T.f.d., dos., S. Ruzimov (TTPU, UZB)
6. P.f.d., prof., G. Lekerova (SKU, KZH)
7. DSc., Ali Coşkan (ASUI, TR)
8. T.f.d., prof., D. Irgasheva (TATU, UZB)
9. T.f.d., prof., I. Siddikov (NRU TIIAME, UZB)
10. T.f.n., dos., S. Eshkabilov (NDU, US)

Zamonaviy ilmiy-texnik tadqiqotlar xalqaro elektron jurnali (International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research) O’zMU Jizzax filiali Kengashining qaroriga asosan tashkil etilib, 2022-yil 9-sentabrda O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №038200 raqami bilan ro‘yxatidan o‘tkazilgan, shuningdek davlatlararo standartlar talabi asosida O‘zbekiston Milliy kutubxonasidan jurnal uchun 2181-3884 ISSN raqami olingan.

© “O‘zMU Jizzax filiali” – 2023

Tahririyat manzili:

130100, Jizzax viloyati, Jizzax shahri,
Sh.Rashidov Shox ko‘chasi, 259-uy.

TARIXIY-MADANIY MEROS ASOSIDA TA'LIM OLUVCHILARDA AXBOROT-TAHLILIY KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODIK ASOSLARI

Davlatov Oybek

O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti, dotsent (PhD).

Annotatsiya.

Maqolada tarixiy-madaniy merosdan ta'lim jarayonida foydalanish orqali ta'lim oluvchilarning axborot-tahliliy kompetensiyasini rivojlantirishning nazariy va metodik asoslari tahlil qilinadi. Axborot muhitining jadal kengayishi ta'lim oluvchidan axborotni faqat izlash va qabul qilishni emas, balki uning manbai, ishonchliligi, konteksti va maqsadini tahlil qilish, turli manbalarni qiyoslash, dalillarni baholash va asoslangan xulosa chiqarishni talab etmoqda. Tadqiqotda tarixiy-madaniy merosning moddiy, nomoddiy va hujjatli shakllari ta'lim uchun manba sifatida ko'rib chiqilib, ular bilan ishlash jarayonida axborot-tahliliy kompetensiyaning vositali, amaliy va mustaqil izlanish komponentlari ajratiladi. Maqolaning metodologik asosini nazariy tahlil, qiyosiy yondashuv, manbashunoslik tamoyillari va pedagogik modellashtirish tashkil etadi. UNESCOning nomoddiy madaniy merosni ta'limga integratsiya qilishga oid materiallari, media va axborot savodxonligi bo'yicha yondashuvlari, ACRLning axborot savodxonligi bo'yicha *Framework* hujjati hamda O'zbekiston Respublikasining madaniy merosga oid qonunchiligi qiyosiy tahlil qilinib, tarixiy manbalarni ta'limiy vazifalarga aylantirish mexanizmlari asoslanadi. Tadqiqot natijasida axborot-tahliliy kompetensiyani rivojlantirish uchun manba tanlash, manbani tanqidiy o'qish, qiyosiy tahlil qilish, dalillarni tasniflash, raqamli axborotni tekshirish va mustaqil xulosa chiqarishga yo'naltirilgan topshiriqlar tizimi taklif etiladi.

Kalit so'zlar: tarixiy-madaniy meros, axborot-tahliliy kompetensiya, axborot savodxonligi, media va axborot savodxonligi, manbashunoslik, tanqidiy fikrlash, nomoddiy madaniy meros, hujjatli meros, raqamli ta'lim, mustaqil izlanish.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА ОСНОВЕ ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ

Давлатов Ойбек

Государственный институт искусств и культуры Узбекистана, доцент (PhD).

Аннотация.

В статье анализируются теоретические и методические основы развития информационно-аналитической компетентности обучающихся посредством использования историко-культурного наследия в образовательном процессе. Стремительное расширение информационной среды требует от обучающихся не только поиска и восприятия информации, но и анализа её источника, достоверности, контекста и цели, сопоставления различных источников, оценки доказательств и формулирования обоснованных выводов. В исследовании материальные, нематериальные и документальные формы историко-культурного наследия рассматриваются как образовательные источники, а в процессе работы с ними выделяются инструментальный, практический и самостоятельно-исследовательский компоненты информационно-аналитической компетентности. Методологическую основу статьи составляют теоретический анализ, сравнительный подход, принципы источниковедения и педагогическое моделирование. На основе сравнительного анализа материалов UNESCO по интеграции нематериального культурного наследия в образование, подходов к медийной и информационной грамотности, документа ACRL *Framework* по информационной грамотности, а также законодательства Республики Узбекистан в сфере культурного наследия обосновываются механизмы преобразования исторических источников в образовательные задания. В результате исследования предлагается система заданий,

направленных на развитие информационно-аналитической компетентности посредством отбора источников, их критического чтения, сравнительного анализа, классификации доказательств, проверки цифровой информации и формулирования самостоятельных выводов.

Ключевые слова: историко-культурное наследие, информационно-аналитическая компетентность, информационная грамотность, медийная и информационная грамотность, источниковедение, критическое мышление, нематериальное культурное наследие, документальное наследие, цифровое образование, самостоятельное исследование.

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR DEVELOPING LEARNERS' INFORMATION AND ANALYTICAL COMPETENCE BASED ON HISTORICAL AND CULTURAL HERITAGE

Davlatov Oybek

Uzbekistan State Institute of Arts and Culture, Associate Professor (PhD).

Abstract.

The article analyzes the theoretical and methodological foundations for developing learners' information and analytical competence through the use of historical and cultural heritage in the educational process. The rapid expansion of the information environment requires learners not only to search for and receive information but also to analyze its source, reliability, context, and purpose, compare different sources, evaluate evidence, and draw well-founded conclusions. The study considers tangible, intangible, and documentary forms of historical and cultural heritage as educational sources and identifies instrumental, practical, and independent inquiry components of information and analytical competence in the process of working with them. The methodological framework of the study comprises theoretical analysis, a comparative approach, principles of source studies, and pedagogical modeling. Based on a comparative analysis of UNESCO materials on integrating intangible cultural heritage into education, approaches to media and information literacy, the ACRL *Framework* for information literacy, and the legislation of the Republic of Uzbekistan on cultural heritage, mechanisms for transforming historical sources into educational tasks are substantiated. As a result, a system of tasks aimed at developing information and analytical competence through source selection, critical reading, comparative analysis, evidence classification, verification of digital information, and independent conclusion-making is proposed.

Keywords: historical and cultural heritage, information and analytical competence, information literacy, media and information literacy, source studies, critic

Kirish. Raqamlashtirish va axborot oqimlarining keskin ko'payishi ta'lim jarayonida axborot bilan ishlash madaniyatini alohida pedagogik vazifaga aylantirmoqda. UNESCO axborot va media savodxonligini axborotni izlash, tahlil qilish, baholash va undan tanqidiy, axloqiy hamda mas'uliyatli foydalanishga doir kompetensiyalar majmui sifatida ko'radi [4]. Bu yondashuv axborot-tahliliy kompetensiyani faqat texnik ko'nikmalar bilan cheklamasdan, manbaning ishonchliligi va kontekstini anglash, dalillarni solishtirish va yangi bilim yaratish bilan bog'lash imkonini beradi.

Ta'limda tarixiy-madaniy merosdan foydalanish mazkur vazifa uchun muhim pedagogik resurs hisoblanadi. O'zbekiston qonunchiligida madaniy meros obyektlari tarixiy, ilmiy, badiiy yoki boshqa madaniy qimmatga ega bo'lgan yodgorliklar, ansambllar va diqqatga sazovor joylar sifatida belgilangan; ular qatoriga arxeologiya, epigrafika, etnografiya, fotografiya, audiovizual yozuvlar, arxiv va qo'lyozma hujjatlar ham kiritilgan [5]. Demak, tarixiy-madaniy meros ta'limda bir vaqtning o'zida predmetli, vizual, matnli va audiovizual axborot manbai vazifasini bajarishi mumkin.

Maqolaning dolzarbligi shundaki, tarixiy manbalardan foydalanishning o'zi axborot-tahliliy kompetensiyani avtomatik ravishda shakllantirmaydi. Manba bilan ishlash maxsus tashkil etilgan o'quv faoliyatini talab qiladi: manbani tanlash, muallif va yaratilish sharoitini aniqlash, birlamchi va ikkilamchi dalillarni ajratish, turli manbalardagi ma'lumotlarni qiyoslash, ziddiyatlarni qayd etish va xulosani dalillar bilan asoslash. ACRL Framework ham axborot savodxonligini axborotni refleksiv izlash, uning qanday yaratilgani va qadrlanishini tushunish, yangi bilim yaratishda axborotdan axloqiy foydalanish bilan bog'laydi [6].

Tadqiqotning maqsadi – tarixiy-madaniy merosdan ta'lim resursi sifatida foydalanish asosida ta'lim oluvchilarda axborot-tahliliy kompetensiyani rivojlantirishning mazmun va metodik shartlarini nazariy jihatdan asoslash.

Tadqiqot vazifalari:

tarixiy-madaniy merosning ta'limiy axborot resursi sifatidagi xususiyatlarini aniqlash;
axborot-tahliliy kompetensiya tushunchasining mazmunini oydinlashtirish;
uning tarkibiy komponentlarini belgilash;
tarixiy manbalar bilan ishlashga mos metodik shartlarni tizimlashtirish;
manbaga asoslangan amaliy topshiriqlar tizimini taklif qilish.

Metodologiya: Metodologik jihatdan tadqiqot nazariy-analitik xususiyatga ega. Unda ilmiy adabiyotlar va rasmiy hujjatlarni tahlil qilish, qiyosiy tahlil, manbashunoslik yondashuvi, tizimli yondashuv hamda pedagogik modellashtirish usullaridan foydalanildi. Shu bilan birga, mazkur maqolada tajriba-sinov natijalari yoki statistik ko'rsatkichlar keltirilmaydi; taklif etilayotgan metodik model nazariy asoslash bosqichida bayon etilmoqda.

Tarixiy-madaniy meros tushunchasi moddiy obyektlar bilan cheklanmaydi. UNESCOning nomoddiy madaniy merosga oid yondashuvida an'ana, bilim va ko'nikmalarning avlodlararo uzatilishi ta'lim bilan uzviy bog'liq jarayon sifatida qaraladi. UNESCO ta'lim nomoddiy merosni asrashga xizmat qilishi, nomoddiy meros esa ta'lim mazmuni va pedagogikasini kontekstuallashtirishi mumkinligini ta'kidlaydi [7; 8].

O'zbekiston qonunchiligida ham madaniy meros tushunchasi keng doirada ifodalangan. Xususan, qonun madaniy meros obyektlari tarkibida arxiv va qo'lyozma hujjatlar, qadimiy kitoblar, nodir nashrlar, fotografiya materiallari, kinofilmlar, ovozli-tasvirli yozuvlar, xalq og'zaki ijodi namunalari va arxeologiya yodgorliklarini qayd etadi [5]. Bu holat ta'limda manbalarni bir necha kanal orqali o'rganish imkonini beradi.

Mazkur manbalarni ta'lim jarayonida shartli ravishda uch guruhga ajratish mumkin:
moddiy meros – arxeologik va me'moriy obyektlar, amaliy-badiiy buyumlar;
nomoddiy meros – urf-odat, og'zaki an'ana, musiqa, raqs, marosim va bilim-ko'nikmalar;
hujjatli va ilmiy-tarixiy meros – arxiv hujjatlari, qo'lyozmalar, kitoblar, ilmiy, tarixiy, biografik va geokosmografik asarlar.

Bu tasnif maqoladagi dastlabki matnda berilgan uch guruhli yondashuvni saqlaydi va uni O'zbekiston qonunchiligi hamda UNESCOning hujjatli va nomoddiy merosga oid yondashuvlari bilan muvofiqlashtiradi [5; 7; 9].

UNESCOning 2015-yilda qabul qilingan hujjatli merosni saqlash va undan foydalanishga oid tavsiyasi hujjatli merosni inson tafakkuri, tarix, til va madaniyat taraqqiyotini qayd etuvchi muhim bilim resursi sifatida ko'radi. Hujjatli merosning raqamli shakllarini uzoq muddat saqlash va ularga kirishni ta'minlash ham alohida vazifa sifatida belgilangan [9]. Shuning uchun tarixiy hujjatlarni raqamlashtirishning o'zi yetarli emas; ta'lim oluvchi raqamli nusxaning manbai, metama'lumotlari, yaratilish sanasi va kontekstiga ham e'tibor qaratishi lozim.

Ushbu maqolada axborot-tahliliy kompetensiya ta'lim oluvchining turli manbalardan axborotni maqsadli izlash, saralash, saqlash, qayta ishlash, tahlil qilish, qiyoslash, baholash va yangi bilim yoki xulosa shaklida ifodalash qobiliyati sifatida talqin etiladi. Bunda bilim, amaliy ko'nikma, shaxsiy tajriba va axborotdan mas'uliyatli foydalanish pozitsiyasi bir butun tizimni tashkil etadi.

ACRL Framework axborot savodxonligi doirasida "Authority Is Constructed and Contextual", "Information Creation as a Process", "Research as Inquiry" va "Searching as Strategic Exploration" kabi konsepsiyalarni ajratadi [6]. Ushbu konsepsiyalar tarixiy manbalar bilan ishlashda ham bevosita qo'llanishi mumkin: manba avtoriteti kontekstda baholanadi; axborot yaratilish jarayoni hisobga olinadi; tadqiqot savol asosida quriladi; qidiruv esa strategik tarzda tashkil etiladi.

Shu asosda maqolaning dastlabki variantida ajratilgan uch komponentni quyidagicha ilmiylashtirish mumkin:

Vositali-texnologik komponent – axborotni qidirish, topish, saralash, saqlash, raqamlashtirish, qayta ishlash va taqdim etish; axborot xavfsizligi va raqamli gigiyena qoidalariga rioya qilish. Bu komponent UNESCOning axborot va media savodxonligidagi axborotga kirish, uni tahlil qilish va mas'uliyatli qo'llash talablari bilan uyg'un [4].

Amaliy-tahliliy komponent – manbani maqsadga muvofiq tanlash, manbaning muallifi va kontekstini aniqlash, birlamchi va ikkilamchi ma'lumotlarni ajratish, dalillarni tasniflash, turli manbalarni qiyoslash, qarama-qarshi ma'lumotlarni aniqlash va asoslangan xulosa chiqarish.

Mustaqil izlanish-tadqiqot komponenti – muammoni mustaqil qo'yish, tadqiqot savolini shakllantirish, axborot qidiruv strategiyasini belgilash, manbalar korpusini tuzish, dalillarni tahlil qilish, natijani akademik uslubda bayon etish va o'z xulosasini manbalar bilan asoslash. Bu yondashuv ACRLning "Research as Inquiry" va "Scholarship as Conversation" konsepsiyalari bilan muvofiqdir [6].

Tarixiy-madaniy merosni ta'limga integratsiya qilishda ikki yondashuvni farqlash muhim. UNESCO "meros haqida o'qitish" va "meros bilan o'qitish" o'rtasida farq qiladi: birinchi holatda merosning o'zi o'rganish obyekti bo'lsa, ikkinchi holatda meros boshqa fan va ko'nikmalarni rivojlantirish uchun ta'limiy resurs sifatida ishlatiladi [8]. Axborot-tahliliy kompetensiyani rivojlantirish nuqtayi nazaridan ikkinchi yondashuv ayniqsa ahamiyatli, chunki ta'lim oluvchi meros obyekti yoki hujjati bilan ishlash jarayonida axborotni tahlil qilish amaliyotini egallaydi.

Metodik shartlar:

Birinchi metodik shart — manbaga asoslangan muammoli topshiriqlarni joriy etish. Masalan, ta'lim oluvchiga bir tarixiy voqeaga oid ikki yoki uch manba berilib, ularning muallifi, yaratilish vaqti, maqsadi, dalillari va farqli jihatlarini aniqlash topshiriladi. Bunda "Qaysi manba to'g'ri?" degan oddiy savol o'rniga "Qaysi da'voni qaysi dalil qo'llab-quvvatlaydi va nima uchun?" kabi tahliliy savol qo'yiladi.

Ikkinchi metodik shart — manbaning kelib chiqishi va kontekstini tekshirish algoritmini o‘rgatish. Ta’lim oluvchi manba nomi va muallifini aniqlaydi; yaratilish sanasi va joyini tekshiradi; maqsadli auditoriyani belgilaydi; matndagi da’volarni dalillardan ajratadi; boshqa mustaqil manba orqali kross-tekshiruv o‘tkazadi; yakunda ishonch darajasi haqida ehtiyotkor xulosa qiladi. Bu jarayon ACRLning manba autoritetini kontekstual baholash tamoyiliga mos keladi [6].

Uchinchi metodik shart — tabaqalashtirilgan topshiriqlar. Vositali darajada ta’lim oluvchi manbani topish va bibliografik ma’lumotlarni qayd etishni; amaliy darajada ikki manbani qiyoslash va dalillarni jadvalga ajratishni; mustaqil tadqiqot darajasida esa savol qo‘yish, manbalar korpusini tuzish va xulosa yozishni bajaradi.

To‘rtinchi metodik shart — raqamli va hujjatli merosni birgalikda o‘rganish. UNESCO hujjatli merosni analog va raqamli shakllarda saqlash va unga kirish masalasini alohida ko‘rsatadi [9]. Shu sababli raqamli arxiv, elektron katalog, muzeyning rasmiy raqamli kolleksiyasi yoki skan qilingan qo‘lyozma bilan ishlashda ta’lim oluvchi raqamli nusxaning asl manbaga munosabatini ham tahlil qilishi lozim.

Beshinchi metodik shart — maxsus axborot-tahliliy vositalardan maqsadli foydalanish. Qidiruv tizimi, elektron katalog, raqamli arxiv, bibliografik menejer va jadvalli tahlil vositalari vositali komponentni qo‘llab-quvvatlaydi. Biroq texnologiyaning o‘zi kompetensiyani shakllantirmaydi: asosiy pedagogik natija axborotni tanlash, baholash va dalillash operatsiyalarining o‘quv jarayoniga kiritilishi bilan ta’minlanadi [4; 6].

Tarixiy-madaniy meros asosida axborot-tahliliy kompetensiyani rivojlantirish uchun topshiriqlar quyidagi ketma-ketlikda tashkil etilishi mumkin:

“Manbani aniqla”: obyekt, hujjat yoki folklor namunasining nomi, turi, yaratilgan vaqti, joyi va saqlanish manbaini aniqlash.

“Manba pasporti”: muallif, yaratuvchi/ijodkor, manbaning maqsadi, auditoriyasi, janri va konteksti bo‘yicha qisqa pasport tuzish.

“Ikki manba — bir masala”: bir voqeaga oid ikki manbani qiyoslash va o‘xshash hamda farqli da’volarni jadvalga joylashtirish.

“Dalil va talqin”: manbadagi faktga oid ma’lumotlarni muallifning talqini yoki bahosidan ajratish.

“Raqamli tekshiruv”: internetda uchraydigan tarixiy ma’lumotni rasmiy muzey, arxiv, ilmiy nashr yoki institutsional katalog bilan tekshirish.

“Mini-tadqiqot”: ta’lim oluvchi mustaqil savol qo‘yadi, kamida birlamchi va ikkilamchi manbalardan foydalanadi, dalillarini tizimlaydi va 500–800 so‘zli xulosa tayyorlaydi.

Bunday topshiriqlar ta’lim oluvchini tayyor ma’lumotni qayta bayon qilishdan tadqiqotga yaqin bo‘lgan faoliyatga olib o‘tadi. UNESCOning nomoddiy meros bilan o‘qitish bo‘yicha materiallarida ham mahalliy meros elementlarini turli fanlarga integratsiya qilish orqali o‘quv mazmunini kontekstuallashtirish va ta’lim natijalarini boyitish imkoniyati ko‘rsatilgan [7; 10].

Axborot-tahliliy kompetensiya axborot xavfsizligi bilan bog‘liq, ammo ularni bir xil tushuncha sifatida talqin qilish to‘g‘ri emas. Axborot xavfsizligi asosan axborot va axborot tizimlarini himoya qilish, shaxsiy ma’lumotlarni asrash va xavflarni kamaytirishga taalluqli bo‘lsa, axborot-tahliliy kompetensiya axborotning mazmuni va ishonchliligini anglash, baholash va undan bilim yaratish qobiliyatini ham qamrab oladi. Shu nuqtayi nazardan, ta’lim oluvchining “axborot xavfi”ga qarshi asosiy intellektual vositalaridan biri manba tanqidi hisoblanadi.

UNESCOning zamonaviy axborot va media savodxonligi yondashuvi ham axborotni tanqidiy baholash, undan axloqiy va mas’uliyatli foydalanishni ta’kidlaydi [4]. Shuning uchun tarixiy merosga oid raqamli kontentni o‘rganishda manbaning rasmiyligi, muallifligi, yaratilgan vaqti, dalillar bazasi va boshqa mustaqil manbalar bilan muvofiqligi tekshirilishi maqsadga muvofiq.

Maqolada taklif etilayotgan yondashuvning asosiy metodik xususiyati tarixiy-madaniy merosni faqat tarbiyaviy mazmun sifatida emas, balki axborot bilan ishlashni o‘rgatuvchi “tirik” o‘quv resursi sifatida ko‘rishdan iborat. Bunda tarixiy obyekt yoki hujjat ta’lim oluvchi uchun tayyor xulosa emas, balki savol qo‘yish va dalil izlashga undaydigan manbaga aylanadi. UNESCO materiallarida ham nomoddiy merosning ta’limga integratsiyasi o‘quv mazmunini kontekstuallashtirishi va o‘quvchining ta’lim jarayonidagi faol ishtirokini kuchaytirishi mumkinligi qayd etilgan [8].

Shu bilan birga, manba bilan ishlashda bir manbani mutlaq haqiqat sifatida qabul qilishdan saqlanish lozim. ACRL Framework axborot manbasining autoriteti kontekstga bog‘liq ekanini, axborot yaratilish jarayoni va tadqiqot savolining o‘zi tahlil qilinishi kerakligini ko‘rsatadi [6]. Bu tarixiy-madaniy meros bilan ishlashda manbalarni qiyoslash va dalillarni mustaqil baholashni markaziy metodik operatsiyaga aylantiradi.

Maqolaning dastlabki variantida ta’kidlanganidek, axborotlashgan jamiyatning ijobiy imkoniyatlari bilan birga axborotdan zararli maqsadlarda foydalanish xavfi ham mavjud. Bu fikrni zamonaviy ilmiy terminologiyada axborot-tahliliy va media-axborot savodxonligi bilan bog‘lash mumkin. Biroq axborot tahdidlarining muayyan shakllari yoki ularning tarqalish ko‘lamiga oid empirik ma’lumotlar keltirilmagani uchun mazkur maqolada bunday ko‘rsatkichlar bo‘yicha qat’iy xulosa qilinmaydi.

Tahlillar tarixiy-madaniy merosni ta’lim jarayoniga integratsiya qilish axborot-tahliliy kompetensiyani rivojlantirish uchun mazmunli va manbaga boy muhit yaratishi mumkinligini ko‘rsatadi. Bunda merosning moddiy, nomoddiy va hujjatli shakllaridan foydalanish ta’lim oluvchining axborotni izlash, saralash, manbani tanqidiy baholash,

dalillarni qiyoslash va mustaqil xulosa chiqarish faoliyatini bir tizimga birlashtirish imkonini beradi.

Axborot-tahliliy kompetensiyani rivojlantirishda uch komponentli model — vositali-texnologik, amaliy-tahliliy va mustaqil izlanish-tadqiqot komponentlari — metodik jihatdan maqbul asos bo'lib xizmat qilishi mumkin. Biroq ushbu model empirik tadqiqot orqali sinovdan o'tkazilgan natija sifatida emas, mazkur maqolada nazariy-metodik model sifatida taklif etilmoqda.

Kelgusida ushbu yondashuvni oliy ta'lim muassasalarida tajriba-sinov asosida tekshirish, axborot-tahliliy kompetensiyaning mezon va indikatorlarini ishlab chiqish, diagnostika vositalarini validlashtirish hamda tarixiy-madaniy merosga asoslangan raqamli ta'lim topshiriqlarining samaradorligini eksperimental baholash maqsadga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Umarova N. *Globallashuv sharoitida axborot hujumlariga qarshi kurash.* – Toshkent: Akademiya, 2005. – B. 4.
2. Davlatov O. G'. *Talabalarda axborot xavfsizligini ta'minlash kompetentligini tarixiy-madaniy meros vositasida rivojlantirish* : pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Toshkent, 2018. – 177 b.
3. Davlatov O. G'. *Tarixiy-madaniy meros vositasida talabalarda axborot xavfsizligini ta'minlash kompetentligini rivojlantirish texnologiyasi.* – Toshkent: Fan va ta'lim poligraf, 2019. – 62 b.
4. UNESCO. *Media and Information Literacy (MIL).* – 2026. – Source
5. O'zbekiston Respublikasining 2001-yil 30-avgustdagi 269-II-son *«Madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish va ulardan foydalanish to'g'risida»*gi Qonuni (amaldagi tahrir). – Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi
6. Association of College and Research Libraries (ACRL). *Framework for Information Literacy for Higher Education.* – American Library Association, 2016. – Source
7. UNESCO. *Safeguarding Intangible Cultural Heritage in Education.* – UNESCO Intangible Cultural Heritage. – Source
8. UNESCO. *About Living Heritage and Education.* – UNESCO Intangible Cultural Heritage. – Source
9. UNESCO. *Recommendation Concerning the Preservation of, and Access to, Documentary Heritage Including in Digital Form.* – Adopted 17 November 2015. – Source
10. Pillai J., Achilles V. *Learning with Intangible Heritage for a Sustainable Future: Guidelines for Educators in the Asia-Pacific Region.* – UNESCO Bangkok Office, 2015. – Source
11. Wilson C., Grizzle A., Tuazon R., Akyempong K., Cheung C. K. *Media and Information Literacy Curriculum for Teachers.* – UNESCO, 2011. – ISBN 978-92-3-104198-3. – Source